

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР
КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Замира Мовзеровна Исмаилованын өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан
баш тартуу жөнүндө

2019-жылдын 25-июну

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: Ч.О. Осмонова, Э.Ж. Осконбаев, М.Р. Бобукеева, сот отурумунун катчысы С.А. Джолгокпаеванын катышуусунда Замира Мовзеровна Исмаилованын кайрылуусун карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2019-жылдын 20-майында З.М. Исмаилованын Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 1155-беренесин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 1-бөлүгүнө, 30-беренесинин 1-бөлүгүнө карама-каршы келет деп табуу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Исмаилова З.М. өз кайрылуусунда, 1984-жылдын 27-майында анын атасы М.Х. Абдурахимов өзүнө тийиштүү Ош шаарынын Мамыров көчөсүнүн (мурдагы Наукат көчөсү) №49 дарегинде жайгашкан турак жайдын ½ бөлүгүн Ош шаарынын Мамлекеттик нотариалдык кеңсесинде күбөлөндүрүп, бул мүлктү кайрылуучуга керээз катары калтырып, андан соң М.Х. Абдурахимов 1997-жылдын 29-ноябрында каза болгондугун көрсөткөн.

Мурасты кабыл алуу үчүн алты айлык мөөнөттү өткөрүп жибергендигине байланыштуу, 2012-жылдын 13-сентябрында Ош шаарынын Мамлекеттик нотариалдык кеңсеси өзүнүн токтому менен мурасты кабыл алуу боюнча нотариалдык аракетин аткаруудан баш тарткан.

Аталган токтом менен макул болбой, З.М. Исмаилова Ош шаардык сотуна кайрылып, сот 2014-жылдын 25-сентябрындагы чечими менен талашылып жаткан ченемге ылайык эгерде мураскор белгиленген мөөнөттө Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 1153-беренесинде каралган аракеттерди жасабаса, ал мурасты кабыл алган жок деп эсептелинет, мурастоо укугу жөнүндө күбөлүк факт түрүндө мурасты кабыл алган мураскорлорго берилет деп, З.М. Исмаилованын бир туугандары мураска калтырылган турак жайда жашагандыгын эске алып, арыз берүүчүнүн доо арызын канааттандыруусуз калтырган.

Кайрылуу субъекти Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасында адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин жокко чыгаруучу же кемсинтүүчү мыйзамдар кабыл алынбайт жана бул конституциялык ченемдин мааниси боюнча адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин чектөөчү же жокко чыгаруучу мыйзамды кабыл алууга тыюу салынат, деп көрсөткөн.

Ошону менен бирге, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 30-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык ар ким өзүнүн менчигинде же башка укуктук ээлигинде турган турак-жай менен башка объектилердин кол тийбестик укугуна ээ; эч ким ээсинин эркинен тышкары алар пайдаланып турган турак-жайга жана башка объектилерине кире албайт деп көрсөтүлгөндүктөн кайрылуучунун айтымында бул конституциялык ченемдин мааниси боюнча ар ким өзүнүн менчигиндеги же башка укуктук ээлигинде турган турак-жай менен башка объектилерге кол тийбестик укугуна ээ.

Мындан тышкары, кайрылуучу Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 1119-беренесине жана 1127-беренесинин 1-бөлүгүнө шилтеме

келтирип, мурастоо керээз жана мыйзам боюнча жүзөгө ашырылып, мыйзам боюнча мурастоо керээз жок болгон учурда орун алып, керээз түзүлгөндөн баштап башка мураскорлор, мураскор катары укугунан ажырайт деп эсептейт. Ал эми, керээз мурас калтыруучунун түздөн-түз эрк ниети болгондуктан, керээз боюнча мураскордун укуктары эч кандай мөөнөт жана башка шарттар менен чектелбөөгө тийиш деп белгилейт кайрылуучу.

З.М. Исмаилованын пикиринде, талашылып жаткан ченем керээз боюнча мураскорлордун мураска ээ болуу укугун чектеп, мурасты кабыл алган жок деп эсептөө бул фактты гана белгилеп, керээзди жокко чыгарууга же керээз боюнча мураскер укугунан ажыратууга жатат деп эсепөөгө болбойт. Башкача айтканда, М.Х. Абдурахимовдун түздөн-түз эрк ниети менен З.М. Исмаиловага калтырылган керээзи жана керээздин негизинде жаратылган мурастоо укугу талашылып жаткан ченем менен чектелип, анын натыйжасында М.Х. Абдурахимовдун эрки аткарылбай жаткандыгын кайрылуу субъектиси билдирет.

Жогоруда баяндалгандардын негизинде, арыз берүүчү Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 1155-беренесин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 1-бөлүгүнө, 30-беренесинин 1-бөлүгүнө карама-каршы келет деп табууну суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья Ч.О. Осмонованын маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 24-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык мыйзамдын, башка ченемдик укуктук актынын, Кыргыз Республикасы үчүн күчүнө кире элек эл аралык келишимдин же Конституцияга өзгөртүүлөр тууралуу мыйзамдын долбоорунун

Конституцияга ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде күмөндүүлүктүн пайда болуусу - ишти кароого негиз болуп эсептелет.

Ченемдик укуктук актылардын конституциялуулугунун презумпциясы ченемдик укуктук актынын конституциялуулугундагы күмөндүүлүктүн талашылып жаткан ченемдин жөнгө салуу предмети менен конституциялык орнотмолордун бузулушунун ортосундагы байланышын көрсөтүүчү укуктук мүнөздөгү жүйөлөр менен тастыкталышын талап кылат.

Буга байланыштуу, З.М. Исмаилова өзүнүн өтүнүчүндө талашылып жаткан ченемдин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын адамдын жана жарандардын укуктарына жана эркиндиктерине байланышкан талаптарына ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде күмөндүүлүктүн бар экендигин тастыктаган укуктук негиздеме келтирген эмес.

Тактап айтканда, кайрылуучунун жүйөлөрү Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 1155-беренесинин 1-бөлүгүнүнө гана тийиштүү, анткени мураскор мурасты кабыл алган жок деп эсептөө маселеси ушул ченем менен жол жоболоштурулган.

Бирок, Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 1153-беренесинде мурас ачылган күндөн тартып алты айдын ичинде жасалуучу аракеттер каралып, ал эми талашылып жаткан ченемдин 3-бөлүгүндө жүйөлү себептер менен кечиккен мураскордун доосу боюнча сот ага мурасты кабыл алуу жөнүндө арызды берүү үчүн жетиштүү болгон кошумча мөөнөттү белгилей алат деп көрсөтүлгөндүгүнө кайрылуучу көңүл бурган эмес.

Демек, Кыргыз Республикасынын Жарандык кодекси мурасты кабыл алуу үчүн алты айлык мөөнөт коюп, жүйөлү себептер менен ал мөөнөттөн кечиккен учурда мураскорлорго сот аркылуу кошумча мөөнөт бекитип, ушул аракеттер аркылуу жарандардын конституциялык укуктарын коргойт.

Ошол эле учурда, мурасты кабыл алуу мөөнөтүн өткөрүп жиберүү укуктук негиздеменин катарына кирбейт да, мураскор кайсыл себептерден мөөнөттөрдү өткөргөнүн же мурас эмнеге кабыл албаганын далилдөө Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын ыйгарым

укуктарына Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-бересине ылайык кирбейт.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1-пунктуна ылайык эгерде кайрылуу таризи жана мазмуну боюнча ушул конституциялык Мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1-пунктун жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Замира Мовзеровна Исмаилованын өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.

2. Өтүнүч арыз ээсине кайтарылып берилсин.

3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

Ч.О. Осмонова

Э.Ж. Осконбаев

М.Р. Бобукеева